

Skripta za samostalno učenje

UVOD U PROGRAMIRANJE C++

salabahter.eu

2025.

Upute

Skripta je namjenjena za učenje osnovna C++ popraćena za predmet Programiranje 1 na Fakultetu Organizacije i Informatike

Obrađeno gradivo ima više kategorija težine i na zadacima i teoriji u dokumentu i zadacima biti će označeno.

1=*	Lako
2=*	Srednje lako
3=**	Srednje
4=**	Teško
5=***	Vrlo teško
6=****	Napredno

Nemojte zloupotrebljavati ove resurse

2. Varijable i tipovi podataka

Teorija

Varijabla je imenovani dio memorije koji sadrži podatak korišten u programu. Vrijednost varijable se tijekom izvršavanja programa može mijenjati.

ELI5 Objašnjenje:

Zamislite varijablu kao kutiju s etiketom koja kaže što se u njoj može nalaziti. Ako je kutija označena s "brojevi", unutra mogu biti samo brojevi. Ako je označena s "slova", unutra mogu biti samo slova. Ne možete staviti slovo u kutiju za brojeve niti broj u kutiju za slova. Varijabla omogućuje da spremimo podatke i promijenimo ih, ali tip podataka mora uvijek ostati isti.

Deklaracija i inicijalizacija

Da bi se varijabla u programu mogla koristiti varijabla se mora deklarirati. **Deklariranje** varijable u C++-u znači rezerviranje memorijskog prostora za pohranu podataka određenog tipa. Prilikom deklaracije određujemo ime varijable i tip podataka koji će ona sadržavati, ali još joj ne dodjeljujemo konkretnu vrijednost u sljedećem obliku:

```
tip_podatka Naziv_Varijable
```

Inicijaliziranje varijable znači dodjeljivanje početne vrijednosti varijabli u trenutku deklaracije ili kasnije. Inicijalizacija osigurava da varijabla ima definiranu vrijednost prilikom korištenja.

Oba primjera su ekvivalenta:

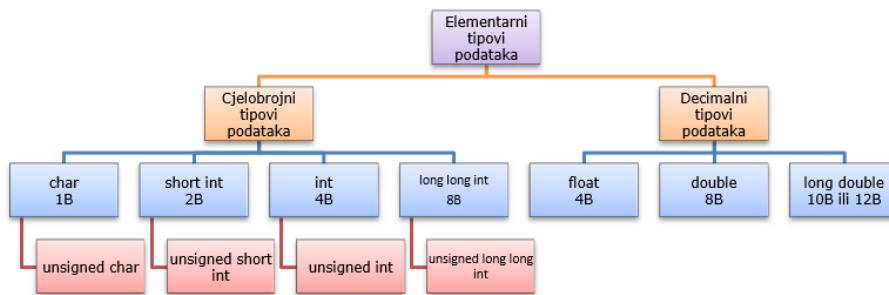
```
int broj; //deklaracija varijable
broj = 5; //inicijalizacija varijable
int broj = 5; // deklaracija i inicijalizacija u jednom koraku
```

Razlika:

- **Deklaracija:** Samo najava varijable i njenog tipa.
- **Inicijalizacija:** Postavljanje početne vrijednosti varijabli.

Tipovi podataka

Tip podataka određuje vrstu vrijednosti koju varijabla može pohraniti i količinu memorije koja će biti zauzeta.

Slika 19

Što je bajt [B]?

Bajt je osnovna jedinica za pohranu podataka u računalima i sastoji se od 8 bitova. Svaki bit može biti 0 ili 1, što omogućuje pohranu binarnih podataka. Na primjer, 1 bajt može pohraniti cijeli broj od -128 do 127 tako da svaki bit predstavlja određenu težinu.

Cjelobrojni tipovi:

- **char:** 1 bajt, raspon vrijednosti od -128 do 127. Koristi se za pohranu znakova i manjih cijelih brojeva.
- **short int:** 2 bajta, raspon od -32,768 do 32,767. Koristi se za pohranu manjih cijelih brojeva.
- **int:** 4 bajta, raspon od -2,147,483,648 do 2,147,483,647. Najčešće korišteni tip za pohranu cijelih brojeva.
- **long long int:** 8 bajta, raspon od približno $-9 * 10^{18}$ do $9 * 10^{18}$. Koristi se za pohranu vrlo velikih cijelih brojeva.

Zašto različiti tipovi?

Tipovi se razlikuju kako bi omogućili optimizaciju memorije. Manji tipovi koriste manje memorije, dok veći tipovi omogućuju pohranu većih brojeva.

Decimalni tipovi:

- **float:** 4 bajta, točnost 7 decimala - za pohranu brojeva s pomičnim zarezom
- **double:** 8 bajta, točnost 15 decimala. za rad s decimalnim brojevima
- **long double:** veličina ovisi o prevoditelju, nudi veću preciznost od double

Zašto koristiti različite decimalne tipove? Float koristi manje memorije, ali ima manju preciznost u usporedbi s double i long double. Za znanstvene izračune koristi se double ili long double radi preciznosti.

Unsigned (bez predznaka): Koristi se kada znamo da vrijednost nikada neće biti negativna, ODNOSNO DA ĆE BITI POZITIVNA CIJELOBROJNA VARIJABLA (kod zadataka obratiti pažnju na to).

Zadaci

Rbr.	2a
Zadatak	Deklarirajte varijablu tipa int pod imenom x i dodijelite joj vrijednost 10. Zatim ispišite tu vrijednost na ekran.
Riješenje	<pre>#include <iostream> using namespace std; int main() { int x = 10; cout << "Vrijednost broja: " << x << endl; return 0; }</pre>
Objašn.	<pre>int x = 10; //deklaracija i inicijalizacija varijable x na cijeli broj 10 cout << "Vrijednost broja: " << x << endl; //ispis teksta i varijable x</pre>
Ulaz	
Izlaz	Vrijednost broja: 10
Težina	1-Lako

Rbr.	2b
Zadatak	Deklarirajte varijablu tipa float pod imenom decimalniBroj. Korisnik unosi vrijednost, a program je ispisuje na ekran.
Riješenje	<pre>#include <iostream> using namespace std; int main() { float decimalniBroj; cout << "Unesite decimalni broj: "; cin >> decimalniBroj; cout << decimalniBroj << endl; return 0; }</pre>
Objašn.	<pre>cin >> decimalniBroj; //unos decimalnog broj u varijablu decimalniBroj</pre>
Ulaz	5.5
Izlaz	5.5
Težina	1-Lako

Rbr.	2c
Zadatak	Deklarirajte pozitivna cijelobrojna broja a i b. Unesite njihove vrijednosti i ispišite zbroj, razliku, umnožak i kvocijent.
Riješenje	<pre>#include <iostream> using namespace std; int main() { unsigned int a, b; //unsigned jer su pozitivni cin >> a >> b; cout << a + b << endl; //zbroj cout << a - b << endl; //razlika cout << a * b << endl; //umnožak cout << a / b << endl; //kvocijent return 0; }</pre>
Objašn.	cout << "Kvocijent: " << a / b << endl; //da nije u tekstu zadatka navedeno da su pozitivni cijeli brojevi, nego da piše samo cijeli brojevi došlo bi do greške kada bi varijabla a bila jednaka 0.
Ulaz	5 10
Izlaz	15 -5 50 0
Težina	2-Srednje lako

Rbr.	2d
Zadatak	Unesite cijeli broj x. Ispišite vrijednost x+1, x-1 i x*2 svaki u novi red.
Riješenje	<pre>#include <iostream> using namespace std; int main() { int x; cin >> x; cout <<x+1<<endl<<x-1<<endl<<x*2; return 0; }</pre>
Objašn.	
Ulaz	10
Izlaz	11 9 20
Težina	2-Srednje lako

Rbr.	2e
Zadatak	Napišite program u kojem korisnik unosi decimalni broj x. Program prvo treba ispisati cjelobrojni dio varijable. U novom retku treba ispisati decimalni dio varijable.
Riješenje	<pre>#include <iostream> using namespace std; int main() { double x; cin >> x; cout <<(int)x<<endl<<x-(int)x; return 0; }</pre>
Objašn.	cout <<(int)x<<endl<<x-(int)x; // zagrada ispred naziva varijable služi za pretvorbu u drugi tip podataka
Ulaz	56.57
Izlaz	56 0.57
Težina	4-Srednje

Rbr.	2e
Zadatak	Napišite program u kojem korisnik unosi 3 cijelih pozitivnih brojeva i jedan decimalni broj. Program ispisuje sve brojeve u istom redu, obrnutim redoslijedu. Nakon toga u novom redu ispisuje sumu svih unesenih brojeva. (riješiti bez korištenja petlja)
Riješenje	<pre>#include <iostream> using namespace std; int main() { unsigned int a, b, c; //deklariranje pozitivnih cijelih brojeva float d; //deklariranje decimalnog broja cin >> a >> b >> c >> d; //unos cout << d << " " << c << " " << b << " " << a; float suma = a + b + c + d; //izračun sume tip float cout <<endl <<suma; //ispis sume return 0; }</pre>
Objašn.	Varijabla suma je tipa float jer se u nju zbraja decimalni broj (d) zajedno s cijelim brojevima (a, b, c). Kada se cijeli brojevi zbrajaju s decimalnim brojem, rezultat se automatski proširuje na tip s većom preciznošću kako bi se sačuvala decimalna točnost. U ovom slučaju, float osigurava da se decimalni dio broja ne izgubi prilikom izračuna.
Ulaz	5 10 15 3.5
Izlaz	3.5 15 10 5 33.5
Težina	4-Srednje

Literatura

Lovrenčić, A., & Konecki, M. (2018). Programiranje u 14 lekcija. Zagreb: Element

Kusalić, D. (2010). Napredno programiranje i algoritmi u C-u i C++-u. Zagreb: Graphis.